

volna-e, ha a dolgozatírók korábban elolvasták és alaposan átgondolták volna Egerszegi Erzsébet idevágó tanácsait. Azt hiszem, erre a kérdésre, feltétlenül igenlő választ kell adnom. De talán az sem áll messze az igazságtól, ha azt feltételezem, hogy a diákokat felkészítő tanárok egy része is megszívelhetne néhány javaslatot, ajánlást. Például azt az igen egyszerűt, hogy a fordítási feladatok sikeres megoldásához elengedhetetlen, hogy a diákokat valaki megtanítsa fordítani.

Szablyár Anna

Kathleen Graves (szerk.)

Teachers as Course Developers

Cambridge University Press., New York, 1996, 213 p.

A mű 8 fejezetre oszlik, melyből az első kettőt a szerkesztő írta, aki a vermonti Nemzetközi Nyelvyakorló Iskola tanárképző tanára. Az első fejezet a könyv címét magyarázza meg a 4. lapon található ábrát értelmezve, miszerint minden nyelviskola teremtése a megtervezésével kezdődik, ezt követi első oktatása, az ennek kapcsán észlelt hibák, hiányok kiértékelését az újratervezés, újraoktatás, újraértékelés végtelen sorozata követi. – A 2. fejezetben minden nyelviskola-tervezés nélkülözhetetlen lépéseinek egymásutánját taglalja. Ezek: a szükségletek felmérése, a célkitűzés megfogalmazása, az oktatás tartalma (mire irányul), a felhasználandó anyagok és a tanulói-tanári teendők ismertetése, végül a kiértékelés.

A megteremtett nyelviskolák a világ szinte minden részén működtek, de Európában nem; a tanulók kínaiak vagy japánok vagy latin-amerikaiak, esetleg nemzetköziek voltak. A tanárok egy kivételével más nemzetiségűek, mint a tanulók. A könyv nyelve, az alkalmazott módszerek, segédanyagok jellegzetesen amerikaiak.

A részletekre térve, a 3. fejezetben a belga származású Johan Uvin egy bostoni ápolónő-otthonban a kínai egészségügyi dolgozók számára teremtett munkahelyi ESOL (angol mint második beszélt nyelv-)iskolát. A *szükségletek felmérése* az első tervezésnél csak a munkahelyi teendőkre szorítkozott, és így elégtelennek bizonyult. Mivel a tanulók kognitív, érzelmi és szociális igényeire ez nem terjedt ki, a tanulók úgy érezték, hogy néma térbe kerültek, társadalmi helyzetüket elvesztették és egyre inkább elmaradtak az órákról. Ezért Uvin kiegészítette az igényfelmérést. A tanulók önbizalmát fokozta azzal, hogy rámutatott arra, miszerint ők sok személyllyel angol nyelven érintkeznek, hasznos munkát végeznek. Feladatuk volt a betegeket táplálkozásra rábeszélni, ez úgy történt: „nyissa ki a száját evésre!” Megtanította a helyes szöveget. Úgy vette észre, hogy a kínai elemi oktatás gyors, de rövid tartamú megjegyzésre törekszik.

A 4. fejezet azt tartalmazza, hogy a kanadai származású Pat Fisher japán középiskolásoknak (7. oszt.) egyetemi társadalomtudományi tanulmányok előkészítésére EAP- (angol akadémiai célokra) tanfolyamot szervezett. Felismerte, hogy a tanulóknak kommunikatív (elemi szinten beszélgető) kompetenciája kitűnő ugyan, de az elvont szavak jelentését nem ismerik. Ezért a szociális ismeretek oktatásán keresztül elrendő *célkitűzése* a kognitív akadémiai nyelvtanulás megközelítése volt. Ez magába foglalja a főáramlatnak megfelelő autonóm tevékenységet, mely anyanyelven elsajátított fogalom-ismereteket, angol akadémiai nyelvhazsnálatot és hatékony gondolatátviteli stratégiát követel meg.

Az 5. fejezet tartalma, hogy a kanadai származású M. Carmen Blyth az ecuadori Quitóban szervez az ott egyetemet végzettek számára EAP nyelvtanfolyamot, hogy eredményesen tudjanak részt venni USA-egyetemeken történő továbbképzésen. Az ecuadori – főként környezetvédelmi – szakemberek lendő képzésének *tartalma*: egyrészt előre meg kell ismerniük az USA-beli életet, más-

részt magasabb szintű angol nyelvtudást kell megszerezniük. Egyetemi továbbképzésük feltevékeként a TOEFL amerikai követelményei (MPT: Michigan Placement Test) szerint 70 pontszámot kell elérniük, továbbá érteni, jegyzetelni, írni, előadni. Képességeikről már a tanfolyamon bizonyosságot tettek: a Quitóban rendezett Általános Nemzetközi Találkozáson (GIM) résztvevő amerikai természetvédők előadásait meghallgatták, hozzászóltak, maguk is előadtak. A mindehhez szükséges teendőket Carment Blyth értelmi térképen (mind map) ábrázolta úgy, ahogy a teendők egymásból következnek. Fontos módszer néma filmekhez történő szövegkészítés, újságcikkek megbeszélése.

A 6. fejezetben a braziliai származású M. E. Pinheiro Franco, húszéves gyakorlattal rendelkező tanítónő és tanfelügyelő számol be arról, hogy az Alumni magániskolában São Paoloban tízéves és 10-16 éves gyermekek számára angol írás-tanfolyamot indított. A gyerekek már valamennyien tudtak angolul beszélni, de igen szegényes szókinccsel. Dél előtt kötelező iskolába jártak, délután pedig erre az írástanfolyamra. A gyerekek fáradtak, kezdetben bizalmatlanok voltak, nem értve, hogy szüleik miért kívánják meg az angol írástanulást. Pinheiro motiválásukra a következő fogásokat alkalmazta: a gyermekek szeretnek ismeretlen helyekre kirándulni, és leírni a látottakat, vagy önmagukat másokkal összehasonlítva. Végül szeretik a nehézségek legyőzését, és jó jegyet kapni (megkapják). Fontos megtanítani az időrendet események leírására. Ennek állomásai: írás nélkül szókinccs, ideák átgondolása; pár jegyzet; szintézis; revízió. Igen jók Pinheiro tanári korrekció-jellei, valamint a keresztretjvény készítése játéka.

A 7. fejezet azt írja le, hogy a japán származású, de Észak-Amerikában született Barbara Fujiwara japán másodéves egyetemi hallgatók számára nem kötelező angol „listening comprehension” tanfolyamot szervez. Törekvései: autonóm szöveghallgatás révén történő tanulás; a szöveghallgatás mindig egyetlen témáról történjék, kortárs amerikai és brit életstílusok; kicsi legyen a lemorzsolódás. Túljelentkezés miatt dolgozatot írat: „mit és

hogyan óhajtunk tanulni”; 38 adta be, valamennyit felvette. A két szemeszter végére 28 hallgató maradt. A tanfolyam *anyagai, feladatai*: Adrian Mole 13 3/4 éves titkos naplója (brit TV), ez valójában a thatcheri Anglia jó szatírája. – How to Listen (BBC audio) fő erénye a feldolgozási módszer. – American Talk Show: jó szövegek, szókinccs-gyűjtemény. A hallgatót megiszavaztatva a How To Listen kirostálásra került: nehéz és unalmas. Jellemzi a japán hallgatót: érdekli őket a kulturális hologram, a népek és vallásaik különbözősége; iskolarendszerük olyan, hogy van, amit pontosan tudnak, és van, amit egyáltalán nem. Kitalálni, kikövetkeztetni (guess) semmit sem tudnak.

A 8. fejezetben Laura Hull (a Washingtoni Nyelvi Intézet tantervkészítője és tanárképző tanára) tanfolyam-szervezéseiről számol be, melyek ázsiai, latin-amerikai és európai vállalatok alkalmazottainak USA-beli üzleti és társasági tevékenységéhez hivatottak nyelvtudást nyújtani. A tanfolyamok 1–22 hétig tartottak, egyéni vagy 10 fős csoportokban történőek, vagy speciálisak voltak. Nehézségek: 1–20 hét alatt kevés érhető el; különböző kultúrájú, tanulási stílusú egyénekre nehéz tanfolyamot tervezni; el kell érni a tanfolyam természetének *állandóságát*, részének összefüggését, folyamatosságát, átláthatóságát és alkotóképességét (5 C-vel kezdődő angol szó, legfontosabb az első: consistency). Lényeges e tanfolyamoknak a *jelentése* a válalathoz („kliens”) és a nyelvi intézethez.

Szinte valamennyi fejezetnek az a magyar tanulsága, hogy az angol nyelvi kommunikáció hazánkban a világ igen távoli és elmaradottnak ítélt tájaival összehasonlítva eléggé elmaradott. Felmerül a kérdés, hogy egy anyanyelvi angol által készített tanterv alkalmasabb-e a lemaradás helyrehozására, vagy jobb, ha ezt angolul jól tudó magyar tervezi meg. A referált mű arra utal, hogy az utóbbi jobb, mert az oktatás során jobban érzékeli a magyar nehézségeket és tapasztalatait az újratervezésnél hasznosítja.

Goldman Leonóra